

15. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 № 2402-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2001. – № 30. – Ст. 142.
16. Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей: Закон України від 02.06.2005 № 2623-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005 р., № 26, стор. 1108, стаття 354.
17. Лукашов С. Социальная помощь детям улицы: опыт работы проекта ЮНИСЕФ «Дети улицы» в Украине (1997-2000гг.): [исследования и методические рекомендации] / С. Лукашов, Т. Зайцевская. – К., 2000.
18. Основы профилактики безнадзорности и беспризорности несовершеннолетних: [учебное пособие для вузов / ред. Ф.А. Мустаева]. – М.: Академический проект, 2003. – 208 с. (руководство практического психолога).
19. Авер'янов В. Адміністративне право України: доктринальні аспекти реформування / В. Авер'янов // Право України. – 1998. – № 8. – С. 10.

УДК 342.92: 351.746.1

ЩОДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ВИДІВ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ, ЩО НАДАЮТЬСЯ ДЕРЖАВНОЮ ПРИКОРДОННОЮ СЛУЖБОЮ УКРАЇНИ

Костін О.Ю., здобувач

Національна академія внутрішніх справ

У статті розкривається коло питань, що стосуються видів адміністративних послуг, які надаються органами Державної прикордонної служби та її Адміністрацією, а також запропоновані нові погляди щодо даного питання, враховуючи законодавче регулювання стосовно даної проблематики.

Ключові слова: адміністративна послуга, надання дозволу, узгодження, погодження, прийняття спільного рішення.

Kostin O.Y. К ВОПРОСУ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ВИДОВ АДМИНИСТРАТИВНЫХ УСЛУГ, ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОГРАНИЧНОЙ СЛУЖБОЙ УКРАИНЫ / Национальная академия внутренних дел, Украина

В статье раскрывается круг вопросов, касающихся видов административных услуг, предоставляемых органами Государственной пограничной службы и ее Администрацией, а также предложены новые взгляды по данному вопросу учитывая законодательное регулирование по данной проблематике.

Ключевые слова: административная услуга, предоставление разрешения, согласования, согласования, принятия совместного решения.

Kostin O.Y. ON THE ISSUE OF DEFINITION OF ADMINISTRATIVE SERVICES PROVIDED BY THE STATE BORDER GUARD SERVICE OF UKRAINE / National academy of internal affairs, Ukraine

The article reveals a range of issues relating vyiv administrative services provided by the State Border Service and its administration, and offered new perspectives on this issue given the legal regulation on this issue.

Key words: administrative services, authorization, approval, coordination, joint decision.

На сьогоднішній день існують нормативно-правові акти, які, з однієї сторони, визначають виключний перелік адміністративних послуг, які надаються Адміністрацією та органами Державної прикордонної служби України, а з іншої, наводять ті, адміністративні послуги, які визначені в законодавчих актах та віднесені до компетенції та повноважень даних органів, однак прямо не визначені в першій групі актів. Саме тому, виникла необхідність дослідити нормативно-правові акти, у яких наводяться такі правові колізії.

Питання адміністративних послуг було досліджено в працях таких науковців, зокрема В.Б. Авер'янова, В.В. Астахова, О.М. Бандурки, Д.Н. Бахраха, Ю.П. Битяка, В.М. Гарашука, І.П. Голосніченка, В.Л. Грохольського, П.В. Діхтієвського, В.К. Колпакова, В.І. Курила, Н.Р. Нижник, В.В. Цветкова та ін.

Метою статті є наведення видів адміністративних послуг, що можуть надаватися органами Державної прикордонної служби та її Адміністрацією.

Однією з функцій органу охорони державного кордону є організація та здійснення ... реєстрації іноземців й осіб без громадянства, які тимчасово в'їжджають в Україну в пунктах пропуску через державний кордон України, на ділянці відповідальності [**Ошибка! Закладка не определена.**]. На нашу думку, здійснення реєстрації органами охорони державного кордону іноземців й осіб без громадянства, які тимчасово в'їжджають в Україну в пунктах пропуску через державний кордон України, на ділянці їхньої відповідальності є адміністративною послугою з наступних підстав.

В Законі України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» [1] та Постанові Кабінету Міністрів України від 29 грудня 1995 року № 1074 «Правила в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію» [2] зазначено, що реєстрація в пункті пропуску через державний кордон включає в себе проставлення в паспортному документі та/або імміграційній картці іноземця чи особи без громадянства відмітки «В'їзд» («Виїзд»), занесення відомостей про іноземця чи особи без громадянства і його паспортних даних до відповідного реєстру та заповнення імміграційної картки у випадках та порядку, що визначається Адміністрацією Державної прикордонної служби України. Порядок проставлення та форма відмітки "В'їзд" ("Виїзд") визначається Адміністрацією Державної прикордонної служби України.

Відмітка про реєстрацію іноземця та особи без громадянства в його паспортному документі та/або імміграційній картці дійсна на всій території держави незалежно від місця проживання іноземця та особи без громадянства в Україні.

Указом Президента України від 15 червня 2001 року «Про додаткові заходи щодо реалізації права людини на свободу пересування і вільний вибір місця проживання» [3] встановлено, що, починаючи з 1 липня 2001 року, реєстрація іноземців, які в установленому порядку в'їжджають в Україну, та їх паспортних документів здійснюється тільки в пунктах пропуску через державний кордон України органами Адміністрації Державної прикордонної служби України. Подальша реєстрація іноземців, які на законних підставах тимчасово перебувають на території України, та їх паспортних документів в органах внутрішніх справ не провадиться.

Тобто в даному випадку бачимо, що суб'єктом надання адміністративної послуги є органи охорони державного кордону; суб'єктом-заявником є іноземець чи особа без громадянства; адміністративна послуга представлена у формі здійснення реєстрації; відбувається за зверненням до владного суб'єкта; результатом є здійснення первинної реєстрації в документах суб'єкта-заявника шляхом проставлення штампу.

Таким чином, органи охорони державного кордону є публічним суб'єктом, що надає адміністративну послугу у вигляді реєстрації іноземців та осіб без громадянства, які тимчасово в'їжджають в Україну в пунктах пропуску через державний кордон України. В той же час результатом даної адміністративної послуги, ми вважаємо, є здійснення первинної реєстрації на строк 90 календарних днів в паспорті іноземця при перетині ним державного кордону України.

Будучи суб'єктами з надання адміністративних послуг Адміністрація Державної прикордонної служби України та органи охорони державного кордону надають адміністративні послуги визначені Наказом Адміністрації Державної прикордонної служби «Про врегулювання порядку надання адміністративних послуг Адміністрацією та органами Державної прикордонної служби України».

Так, Адміністрація Державної прикордонної служби України надає такі адміністративні послуги як:

- 1) надання дозволу на здійснення польотів усіх типів повітряних суден та інших видів діяльності у межах зони з особливим режимом використання повітряного простору, крім її частини, що межує із забороненою зоною;
- 2) надання дозволу на розміщення в зоні митного контролю в межах пункту пропуску через державний кордон споруд та об'єктів інфраструктури, що належать іншим органам

державної влади, які здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон України;

- 3) прийняття спільного рішення про можливість розміщення підприємства в пункті пропуску через державний кордон України;
- 4) надання дозволу на відкриття магазинів безмитної торгівлі, розташованих у відкритих для міжнародного сполучення пунктах пропуску на митному кордоні України, в інших зонах митного контролю;
- 5) надання тимчасового дозволу щодо вильоту і посадки повітряних суден з аеропортів (аеродромів), у яких відсутні пункти пропуску через державний кордон України;
- 6) погодження режиму ведення робіт на ділянці надр у межах континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони України.

В той же час органи охорони державного кордону надають адміністративні послуги щодо:

- 1) узгодження проведення авіаційних робіт у прикордонній смузі;
- 2) узгодження проведення будівництва, вирубки лісу, полювання, водокористування у прикордонній смузі;
- 3) надання дозволу на геологічні, дорожні та інші дослідження, гідротехнічні, землевпорядні, меліоративні та інші роботи, пов'язані із зміною водного режиму прикордонних річок, озер та інших водойм, відео-, кіно- та фотознімання місцевості, туристичні подорожі і стрибки з усіх видів парашутів у межах прикордонної смуги.

В той же час слід зазначити, що види послуг, що зазначені в вищенаведеному переліку, на сьогоднішній день, не є остаточними. Про це свідчить наявність різних нормативних джерел в яких наводяться види адміністративних послуг, що надаються органами Державної прикордонної служби, зокрема, які визначені в законах України, постановах Кабінету Міністрів України.

Так, наприклад, на офіційному сайті Державної прикордонної служби в відкритому доступі знаходиться наказ Адміністрації Державної прикордонної служби «Про врегулювання порядку надання адміністративних послуг Адміністрацією та органами Державної прикордонної служби України» [3], яким визначено перелік адміністративних послуг, які надають органи Державної прикордонної служби. Детальне розкриття видів та змісту даних послуг було здійснено вище.

В той час в Реєстрі державних та адміністративних послуг Головного управління Державної служби України визначено, що Адміністрація Державної прикордонної служби може надавати лише адміністративні послуги щодо:

- 1) видачі дозволу на геологічні, дорожні та інші дослідження, гідротехнічні, землевпорядні, меліоративні та інші роботи, пов'язані зі зміною водного режиму;
- 2) узгодження проведення авіаційних робіт у прикордонній смузі;
- 3) узгодження проведення будівництва, вирубки лісу, полювання, водокористування у прикордонній смузі [4].

Разом з тим слід відмітити, що на сьогоднішній день, існують також адміністративні послуги, які можуть надаватися у формі узгоджень та погоджень та прямо визначені в законах України та постановах Кабінету Міністрів України, при цьому не внесені до законодавчо закріпленого переліку [5].

Показовим можна навести наступні приклади.

В статті 20 Закону України «Про Державну прикордонну службу» визначено, що до повноважень Державної прикордонної служби входить надання дозволу на заходження іноземних військових кораблів у внутрішні води, на рейди та в порти України, у тому числі відповідно до прийнятих у встановленому порядку рішень про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України, схвалених Верховною Радою України.

Заходження іноземними військовими кораблями у внутрішні води, на рейди та в порти України підрозділяються на:

- 1) офіційні візити, які проводяться у зв'язку з важливими міжнародними і національними святами, при прибутті на іноземних військових кораблях глав держав (урядів) або з метою укріплення дружніх стосунків, а також у разі, коли держави взаємно домовилися надати візиту офіційного характеру;
- 2) неофіційні візити, що проводяться, як правило, з навчальними, науковими або іншими цілями неофіційного характеру і не супроводжуються особливо урочистими церемоніями;
- 3) ділові заходження, що проводяться, головним чином, з метою матеріально-технічного забезпечення, відпочинку особового складу і виконання інших завдань оперативного характеру;
- 4) заходження, що проводяться з метою виконання судноремонтних робіт на судноремонтних підприємствах.

Підставою для допуску іноземних військових кораблів у внутрішні води, на рейди та в порти України є дозвіл Адміністрації Державної прикордонної служби, якщо інший порядок не передбачений міжнародними договорами України.

Кількість іноземних військових кораблів однієї й тієї ж держави, одночасне перебування яких допускається в одному порту України, якщо інше не обумовлено міжнародними договорами України, не повинна перевищувати трьох одиниць.

Найбільший термін перебування кожного іноземного військового корабля в порту України, якщо одержаний дозвіл не передбачає іншого, не повинен перевищувати 7 діб.

Дозвіл на заходження іноземного військового корабля у внутрішні води та порти України з метою виконання судноремонтних робіт на судноремонтних підприємствах видається з урахуванням строків їх проведення, визначених відповідними договорами з такими підприємствами.

Як бачимо, Адміністрація Державної прикордонної служби має право видавати дозвіл на заходження іноземних військових кораблів у внутрішні води, на рейди та в порти України.

Отже, законодавче закріплення можливості Адміністрації Державної прикордонної служби здійснювати погоджувальні дії щодо надання органами Державної митної служби даної адміністративної послуги дозволяє віднести її до переліку адміністративних послуг, що надаються Адміністрацією Державної прикордонної служби та органами охорони державного кордону.

В той же час існують адміністративні послуги, які прямо не надаються Адміністрацією Державної прикордонної служби, однак прийняття рішення щодо їх надання не можливе без участі Адміністрації Державної прикордонної служби.

Так, наприклад, Постановою Кабінету Міністрів України від 08 квітня 2009 року № 322 «Про затвердження Порядку видачі, продовження строку дії та анулювання дозволів на використання праці іноземців та осіб без громадянства» визначений порядок надання дозволу роботодавцю на використання праці іноземця. Дозвіл на використання праці іноземця видається роботодавцю Державним центром зайнятості або за його дорученням центром зайнятості Автономної Республіки Крим, обласними, Київським та Севастопольським міськими центрами зайнятості. Для розгляду поданих роботодавцем документів та надання відповідних рекомендацій при центрі зайнятості утворюється комісія, до складу якої включаються представники органів внутрішніх справ, служби безпеки, державної прикордонної та державної податкової служби, а також інших заінтересованих органів. Комісія з питань видачі, продовження строку дії та анулювання дозволів на використання роботодавцями праці іноземців та осіб без громадянства розглядає документи, подані роботодавцем та вносить пропозиції директору центру зайнятості щодо видачі, продовження строку дії, відмови у видачі та анулювання виданого дозволу. Тобто, підставою для надання дозволу директором центру зайнятості є позитивний висновок комісії.

Таким чином, участь органів Державної прикордонної служби України як активного суб'єкта у складі комісії при розгляді відповідних документів дає можливість розглядати діяльність

органів Державної прикордонної служби щодо надання даної адміністративної послуги як суб'єкта, котрий прямо не надає певну адміністративну послугу, однак позитивне рішення якого є підставою для компетентного органу її надати. Наприклад, бути членом комісії рішення якої є підставою для компетентного органу, що вирішує питання щодо надання адміністративної послуги.

На нашу думку, в даному випадку, чітко прослідковується особливість Державної прикордонної служби як суб'єкта, який надає адміністративні послуги. Ми вважаємо, що вона полягає в можливості даного органу опосередковано приймати рішення щодо надання відповідної адміністративної послуги, при цьому не будучи суб'єктом, який її надає.

Варто зазначити, що Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 1992 року № 115 «Про відкриття річкових портів України для заходу іноземних невійськових суден» визначено, що судна під прапорами держав, з якими не укладено міжнародних договорів про судноплавство на внутрішніх водних шляхах, заходять до зазначених портів на підставі одноразових тимчасових дозволів Державної інспекції України з безпеки на морському та річковому транспорті. В той же час порядок видачі таких дозволів визначається Державною інспекцією України з безпеки на морському та річковому транспорті за узгодженням з Адміністрацією Державної прикордонної служби та Державною митною службою.

В свою чергу в даному випадку можна говорити про те, що Адміністрація Державної прикордонної служби не є прямим суб'єктом, який може надавати дану адміністративну послугу, однак є суб'єктом який регулює процедурну частину проваджень по оформленні результату адміністративної послуги, тобто видачі дозволу.

Ми вважаємо, що даний приклад висвітлює ще одну особливість діяльності Адміністрації Державної прикордонної служби в сфері надання адміністративних послуг як суб'єкта, який забезпечує здійснення процедурної частини проваджень по наданню певної адміністративної послуги, при цьому взагалі не будучи суб'єктом, який надає її.

Діяльність Адміністрації Державної прикордонної служби в сфері надання адміністративних послуг спрямована в трьох векторах:

1. є публічним органом, який може самостійно надавати адміністративні послуги (наприклад, надання дозволу на розміщення в зоні митного контролю в межах пункту пропуску через державний кордон споруд та об'єктів інфраструктури, що належать іншим органам державної влади, які здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон України);
2. бути допоміжним суб'єктом при прийнятті рішення компетентним суб'єктом щодо надання адміністративної послуги, тобто вчиняти попередні оціночні дії, результати яких є підставою для надання адміністративної послуги компетентним суб'єктом (наприклад, надання дозволу роботодавцю на використання праці іноземця);
3. виконувати регулюючу функцію при прийнятті рішення основним суб'єктом, який має право надавати адміністративну послугу. Мається на увазі, що є основний суб'єкт, що надає адміністративну послугу, а процесуальний порядок видачі дозволу відбувається лише при узгодженні з Адміністрацією Державної прикордонної служби (наприклад, видача одноразового тимчасового дозволу для заходу іноземних невійськових суден в річкові порти України).

ЛІТЕРАТУРА

1. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22 вересня 2011 року № 3773-VI // Офіційний вісник України, 2011 р. - № 83. – Ст. 3014.
2. Правила в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 1995 року № 1074 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Про додаткові заходи щодо реалізації права людини на свободу пересування і вільний вибір місця проживання : Указ Президента України від 15 червня 2001 року № 435/2001 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

4. Офіційний сайт Єдиного реєстру державних та адміністративних послуг // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reestr.center.gov.ua>
5. Про врегулювання порядку надання адміністративних послуг Адміністрацією та органами Державної прикордонної служби України : Наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 26 лютого 2011 року № 130 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

УДК 342.97: 334.788 (4/5)

ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВИХ ПАЛАТ У КРАЇНАХ СНД: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ (УЗАГАЛЬНЕНИЙ АСПЕКТ)

Куц А.В., аспірант

Запорізький національний університет

У статті досліджено деякі аспекти адміністративно-правового регулювання діяльності торгово-промислових палат в Україні, Російській Федерації, Республіках Білорусь, Молдові та Казахстан. Проаналізовано відмінні та подібні риси законодавчих актів цих країн, а також надано пропозиції щодо вдосконалення законодавства України в даній сфері.

Ключові слова: законодавчий акт, зовнішньоекономічна діяльність, Співдружність Незалежних Держав, торгово-промислова палата, члени торгово-промислової палати.

Куц А.В. ЗАКОНОДАТЕЛЬНОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ТОРГОВО-ПРОМЫШЛЕННЫХ ПАЛАТ В СТРАНАХ СНГ: СРАВНИТЕЛЬНО-ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ (ОБОБЩЕННЫЙ АСПЕКТ) / Запорожский национальный университет, Украина

В статье исследованы некоторые аспекты административно-правового регулирования деятельности торгово-промышленных палат в Украине, Российской Федерации, Республиках Белоруссия, Молдова и Казахстан. Проанализированы отличительные и схожие черты законодательных актов этих стран, а также даны предложения по усовершенствованию законодательства Украины в данной сфере.

Ключевые слова: законодательный акт, внешнеэкономическая деятельность, Содружество Независимых Государств, торгово-промышленная палата, члены торгово-промышленной палаты.

Kuts A.V. LEGISLATIVE REGULATION OF THE ACTIVITIES OF CHAMBERS OF COMMERCE AND INDUSTRY IN THE CIS COUNTRIES: COMPARATIVE LEGAL ANALYSIS (GENERALIZED ASPECT) / Zaporizhzhya national university, Ukraine

Some aspects of administrative and legal regulation of activities of the chambers of commerce and industry in Ukraine, Russian Federation, Republics of Belorussia, Moldova and Kazakhstan were studied in this article. It provides both distinguishing and similar features of legislative acts of the named countries, and offers possible improvement steps for Ukrainian legislation in this area.

Key words: legislative act, foreign economic activity, the Commonwealth of Independent States, chamber of commerce and industry, members of the chamber of commerce and industry.

Становлення сучасної незалежної держави неможливе без створення ефективно функціонуючої національної економіки, інтегрованої у світову господарчу систему. Одним із важливих інструментів для досягнення даної мети є торгово-промислові палати. Виникнувши 400 років тому як інститут представництва та захисту інтересів торгівлі й підприємництва, вони витримали серйозну перевірку часом. І хоча назви палат, умови їх діяльності та навіть статус з часом змінювались, вони завжди мали єдину мету – представляти, виражати та захищати інтереси підприємців [1, 8].

Інтеграція країни до світового економічного простору вимагає посилення ролі торгово-промислових палат, оскільки саме вони є не тільки представниками інтересів ділового співтовариства, а й посередниками між урядом, державними органами з одного боку та бізнесом – з другого. Палатам належить особлива роль у сприянні розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, міжнародної торгівлі, просуванні продукції вітчизняних виробників на зовнішні ринки. Але як показує досвід економічно розвинутих країн, саморегулюючі організації, в тому числі торгово-промислові палати, повинні не тільки представляти інтереси підприємців, а й бути головним елементом регулювання